

Çağımıza Hegelci Bir Bakış *

Judith Butler

Çeviri: Müleyke Vural

Hegel'in bizim hayatlarımızı konu edinen bir şeyler söylemiş olduğunu düşünmek muhtemelen saçma bir şeydir, peki günümüz bağlamında birbirimize ve gezegene yönelttiğimiz en temel itirazlarımız, yazılarını ta 1800'lü yılların başında kaleme almış olan bu düşünür tarafından açıklığa kavuşturulabilir desek ne olur? Hegel, zaman zaman kendimizi nasıl da herkesten kopuk ve yalnız hissettiğimizi de gayet iyi bilmekte ve *Phenomenology of Spirit* çalışmasında aslında öylece basit, yalnız, birbirinden kopuk varlıklar olmadığımızı göstermektedir. Ona göre, öz-bilince sahip olan özneler bir bakıma asla bütünüyle yalnız değildirler çünkü bir başkasına bağlıdırlar ve bir başkası olmaksızın yapamazlar. Fakat bir adım daha ileri gitmekte ve şöyle demektedir: *Ancak sosyal bir varlık olarak kendim üzerine derinlemesine düşünebilirim.* Diğer bir deyişle öz-bilinç sahibi olma şansını yakalayabilmem bir başkasıyla karşılaşmam durumunda mümkündür.

*“Kendimizi öğrenmeye başladığımızda,
esasen başkalarına bağlı olduğumuzu anlarız.”*

Hegel, bir insan öznesinin bir diğerini yıkmanın peşinde olduğu dramatik bir sahneyi ve sonrasında da bir insan öznesinin bir diğerine hükmettiği daha genişletilmiş başka bir sahneyi değerlendirir. Bu değerlendirmeden hareketle, yıkım ve hükmetmenin pek de işe yaramadığı sonucuna varır. Bu başarısızlığın bir nedeni bu eylem biçimlerinin yani yıkım ve hükmetmenin toplumsal açıdan birbirine bağlılığı ve karşılıklı etik yükümlülükleri inkâr etmesidir. Eğer birini yıkmak mümkünse, bu durum diğeri için de geçerlidir, bu bağlamda akıbetleri birbirine bağlıdır ve yıkım stratejisi kaçınılmaz bir biçimde her ikisini de tehlikeye atmaktadır. Fakat burada da benliğin bilinmesine ilişkin bir sorun söz konusudur: Kişi diğerleri tarafından fark edilmedikçe kendine dair kesin bir bilgiye erişemez. Bu nedenle şayet toplumsal dünyadan uzakta, içimize dönerek kendimizi bilebileceğimizi düşünürsek, yanılırız, çünkü ancak toplumsal dünya bağlamında kendimize dair kesinliğe kavuşmak mümkündür. Ancak canlı ve sosyal olursak, kendimizi bilme şansına erişebiliriz ve kendimizi öğrenmeye başladığımızda, esasen başkalarına ve mevcudiyetimizin duyuşal koşullarına bağlı olduğumuzu anlarız; zira yeryüzü canlı süreçlerden müteşekkil bir ağıdır.

Bu karşılaşma vesilesiyle öğrenilen etik bir ders de vardır: Yaşamım asla sadece benim yaşamım

* **Orijinal Kaynak:** Butler, Judith. (2019, November 22). “Hegel for Our Times” *Institute of Art and Ideas*, **Link:** <https://iai.tv/articles/hegel-for-our-times-judith-butler-auid-1273>. Müleyke Vural tarafından *sosyalbilimler.org*'da yayımlanmak üzere Türkçeye çevrilmiştir.

Erişim Linki: <https://sosyalbilimler.org/judith-butler-hegel> | **Yayın Tarihi:** 12/01/2020

değildir, zira (a) beni aşan ve beni kapsayan canlı süreçlere ve (b) diğer yaşamlara, tüm diğer canlı ve bilinçli formlara aittir. Ve bu da benim de bir parçası olduğum bir dizi canlı süreçlere saldırmadan bir başkasının yaşamını tahrip edemeyeceğim anlamına gelmektedir. Diğer bir deyişle, bir başkasının yaşamını yıkmakla kaçınılmaz bir biçimde kendiminkini de yıkarım. Burada söylenen, herkesi etkileyen tek fail olduğum değildir. Daha ziyade, yaşayan bir canlı olarak kendimi diğer canlı varlıklardan ayırıp bireyleştirmemin mümkün olmadığıdır. Benim de Hegel'in metninden hareketle söylemek istediğim şey, bu yaşayan bir socius düşüncesinin şiddetsizlik için makul bir iddia olduğu yönündedir.

“Her ikimizi de ideal olarak tanımlayan toplumsal eşitliğin izini kaybetmeden, bir başkasına hükmetmem mümkün olmaz.”

Ancak şiddetten uzaklaştığımızda, yaşamlarımızı tanımlayan toplumsal bağlar tutarlı bir alternatif olarak açığa çıkar. Şiddet bariz bir ihtimal olarak ortaya çıkmaktadır. Fakat şiddetin işe yaramayacağı kabulü, aramızdaki çatışmaya aldırış etmeden, kendimizi ve diğerini hayatta tutmak için bir yol bulma saikiyle etik bir mecburiyet hissine yol açmaktadır. Hegel, toplumsal tahakkümün ölümcül hilesi kadar öfkeli ve yıkıcı ilişkileri de göz önünde bulundurur. Kimsenin kendisiyle eşit olmasını istemeyen bir bireyin öfkesini gayet anlamaktadır. Fakat öte yandan, kendi canıma kıymaksızın başkasınınkine kıyamayacağım, her ikimizi de ideal olarak tanımlayan toplumsal eşitliğin izini kaybetmeden bir başkasına hükmedemeyeceğim yönündeki bir anlayışa varmaktadır. Diğerini yıkmak ve ona hükmetmek ihtimal olarak reddedildiği an, bana bağlı olan bu diğerine bağlı olduğumu ve yaşamımın diğerinkiyle bağlı olduğunu anlarım.

Hegel okumama dayanarak şu kabule varmaktayım: Bana bağlı olan bir diğerine bağlıyım ve her ikimiz de canlı bir dünyaya bağlıyız. Bu kabulüm de yaşayan canlılar olarak konumumuza, bedensel bağlılığımıza ve karşılıklı etik bir sorumluluk anlayışına yani yaşamlarımızı makul ve yaşanabilir kılan dünyayı sürdürme yönündeki bir sorumluluk anlayışına ışık tutmaktadır.

Kayda Değer Akademik Metinler mottosuyla, 10 Ağustos 2015 tarihinde yayın hayatına başlayan *sosyalbilimler.org*, sosyal bilimler alanında çalışma yürüten her bireyin yararlanmasına veya katkı sunmasına açık akademik bir web sitesidir. Hakkında detaylı bilgi almak için sosyalbilimler.org/hakkinda sayfasını ziyaret edebilirsiniz.

Facebook, Twitter, Instagram ve YouTube'da [@sosbilorg](https://www.facebook.com/sosbilorg) kullanıcı adıyla *Sosyal Bilimler*'i takip edebilirsiniz.

sosyalbilimler.org/abonelik sayfasından e-bülten aboneliği olarak, her pazar günü, o hafta içinde *sosyalbilimler.org*'da yayımlanan çalışmaların tamamını size gönderilecek bir e-posta ile alabilirsiniz.

Aynı zamanda yayımlanan çalışmaların size WhatsApp üzerinden gönderilmesini talep ederseniz bit.ly/SosyalBilimlerWhatsApp linki üzerinden “**Sosyal Bilimler WhatsApp Grubu**”na katılabilirsiniz.